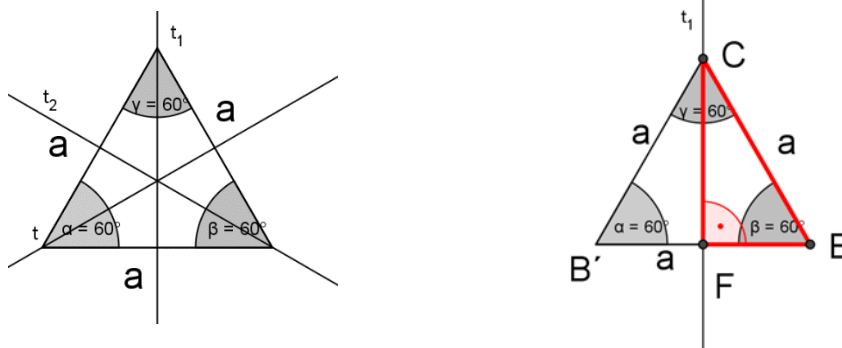

„Félszabályos” háromszögek

Milyen lehet a félszabályos háromszög? Talán a szabályos háromszögekre vonatkozó tulajdonságoknak csak a felével rendelkeznek? Nem egészen. Először lássuk, mit jelent, hogy a háromszög szabályos. Szabályos háromszögnek azt a háromszöget nevezzük, melynek mindhárom oldala ugyanakkora. Mivel egyenlő oldalakkal szemben egyenlő szögek vannak, ezért a szögek is egyenlők. A háromszög belső szögeinek összege 180° , ezt kell három egyenlő részre osztani, tehát egy belső szög 60° . Ennek a háromszögnek három szimmetriatengelye van, a tengelyek egy-egy csúcsra illeszkednek, és a szemközti oldalra merőlegesek.

Az egyik szimmetriatengelyt meghagyva, az a háromszöget két egybevágó derékszögű háromszögre bontja. Az ábrán látható FBC háromszöget, a szabályos háromszög „felét” nevezzük „félszabályos” háromszögnek. A továbbiakban ez a háromszög segít a feladatok megoldásában.

Mintapéldák

1. Bizonyítsuk be, hogy ha egy derékszögű háromszögben az egyik hegyesszög 30° , akkor az átfogó kétszerese a rövidebb befogónak!

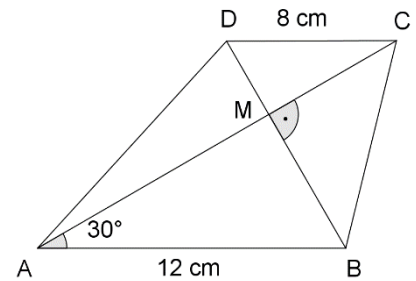
Megoldás:

A bevezetőben használt FBC derékszögű háromszöget figyeljük meg. Mivel derékszögű háromszögben a hegyesszögek összege 90° , a másik hegyesszög 60° . Tükrözzük a háromszöget a hosszabb (FC) befogóra! A tükrözés tulajdonságai miatt - bármely szög egybevágó a képével - a $B'CB$ háromszög minden szöge 60° , azaz szabályos, így - ismét a tükrözés tulajdonságai miatt - minden oldala, így a CB is kétszer olyan hosszú, mint az FB- ezzel bizonyítottuk az állítást!

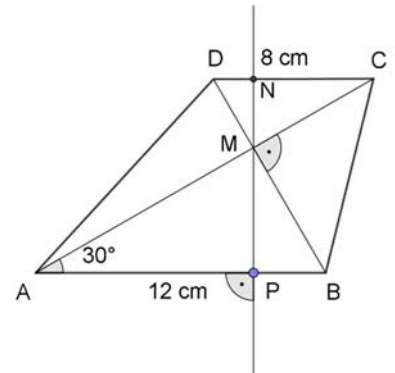
2. Egy trapéz alapjai $AB = 12\text{ cm}$ és $DC = 8\text{ cm}$ hosszúak. Az AC átló 30° -os szöget zár be az alappal, és merőleges a másik, DB átlóra.
  - a) Hány cm hosszú a trapéz DB átlója?
  - b) Igazold, hogy az átlók M metszéspontján az alapokra állított merőleges az alapokat egy-egy negyedelő pontban metszi!

Megoldás:

a) Az ábrán látható, hogy AMB derékszögű háromszög egy szabályos háromszög fele, ezért $MB=6$ cm. DMC háromszögben DCM szög 30° -os, mert DCM és MAB szögek váltószögek. DMC háromszög is egy szabályos háromszög fele, ezért DM szakasz 4 cm. Így a DB átló 4 cm + 6 cm = 10 cm.

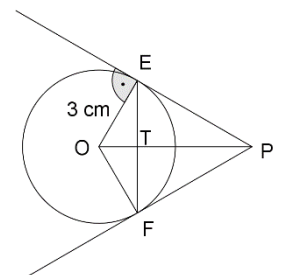
b) Az átlók metszéspontján, az alapokra merőleges egyenesnek az alapokkal vett metszéspontja legyen N , P . Ekkor ismét szabályos háromszög fele keletkezik, mert MDC szög 60° -os, MDN szög azonos MDC szöggel, a háromszög derékszögű. Így DN ebben a szabályos háromszögben $DM = 4$ cm hosszú oldalának fele. Tehát $DN = 2$ cm, $NC = 6$ cm, így valóban N a DC szakasz negyedelőpontja. Hasonlóan belátható, hogy MPB is szabályos háromszög fele, tehát PB az $MB = 6$ cm oldal fele. Így $PB = 3$ cm, ami szintén a 12 cm negyede.

3. Egy 3 cm sugarú körtől 3 cm-re lévő pontból érintőket húztunk a körhöz. Melyik a hosszabb: az érintőszakasz, vagy a két érintési pontot egymással összekötő szakasz?

Megoldás:

Az OEP háromszög egy szabályos háromszög fele, mert a háromszög derékszögű és az átfogó, OP távolság 6 cm, a rövidebbik befogó kétszerese. Így az EOP szög 60° -os, OET szög pedig 30° -os. TEP szög így 60° -os lesz. Hasonlóan TFP szög is 60° -os, így EFP szabályos háromszög, tehát az érintési pontokat összekötő szakasz hossza megegyezik az érintő szakaszok hosszával. A bizonyításban kihasználtuk, hogy az érintési pontba húzott sugár merőleges az érintőre.

Gyakorló feladatok

- Mekkora szöget zárnak be a téglalap átlói, ha az egyik átló felezőmerőlegese az egyik oldalt az egyik harmadoló pontjában metszi?
- Az ABCD téglalap A csúcsából húzott, az AB oldallal 60° -os szöget bezáró egyenes a BC oldal - C ponton túli - meghosszabbítását az E pontban metszi. Az EDC szög 30° -os, a BC oldal hossza 4 egység. Milyen hosszú az EB szakasz?
- Az ABC egyenlőszárú háromszögben ABC szög = CAB szög = 80° . Az AC száron egy P, a BC száron egy Q pontot vettünk fel úgy, hogy PBQ szög = 30° és QAP szög = 40° . Mekkora a QPB és PQA szögek?

Kitűzött feladatok

1. Az ABC háromszögben a C csúcsnál derékszög, az A csúcsnál pedig 30° -os szög van. Milyen hosszú az AC oldal, ha a C csúcs az AB oldaltól 5 cm távolságra van?
2. Az ABC háromszögben $AC = BC$. Az A pont BC oldaltól való távolsága éppen fele a BC szakasz hosszának. Mekkora a háromszög szögei?
3. Számoljuk ki egy paralelogramma területét, ha a 20 cm hosszú oldala a 30 cm hosszú átlóval 30° -os szöget zár be!
4. Egy 60° -os szög mindkét szárát érinti a 6 cm sugarú kör. Mekkora annak a körnek a sugara, amely érinti mindkét szögszárat és a 6 cm sugarú kört is?

Beküldési határidő:

2016.02.29.

Postai cím:

Észak-Pest Megyei Matematikai Tehetségfejlesztő Központ
2600 Vác, Németh L. u. 4-6.

Összeállította: Prehodáné Nagy Éva